EBÛ BEKİR BİN IYAŞ

Tabiînden hadîs ve kırâat âlimi. Meşhûr olan, ismi ile künyesinin bir olduğudur. Künyesi Ebû Bekir'dir. Vâsıl el-Ahdeb'in azatlısıdır. 97 (m. 715) senesinde Süleymân bin Abdülmelik zamanında doğup, 193 (m. 808)'de Kûfe'de vefât etmiştir.

Ebû Bekir bin Iyaş, meşhûr kırâat âlimi İmâm-ı Âsım'ın râvilerinden ve hadîs ilmi âlimlerindendir. Babasından, Ebû İshâk es-Sebîî, Ebû İshâk eş-Şeybânî, Humeydet-Tavîl ve başkalarından (r.anhüm) hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Süfyân-ı Sevrî, İbn-i Mübârek, Ebû Dâvûd et-Tayâlisî, İbn-i Medînî, Ahmed bin Hanbel, Yahyâ bin Yahyâ Nişâbûrî ve başka âlimler (r.anhüm) de O'ndan rivâyette bulunmuşlardır.

Ebû Bekir bin Iyaş fıkıh ilmiyle de meşgûl olup, bu sahada geniş bilgiye sahiptir. O, sâlih, fazîletli ve çok ibâdet eden bir zât idi. Elli sene yumuşak yatakta yatmamıştır. Ebû Bekir bin Iyaş çok Kur'ân-ı kerîm okurdu. Bir gün "Ben, seksen seneden beri Kur'ân-ı kerîm okumaktayım" buyurmuştur. Yine bir defasında "Hasta olduğum zaman bile hiç bir gece yoktur ki, ben o gecede Kur'ân-ı kerîm okumamış olayım. Kur'ân-ı kerîm okumadığım hiçbir gece geçmedi" demiştir. Ebû Bekir hazretlerinin oğlu şöyle anlatır: "Babamın ölümüne yakın yanında bulunuyordum. Onun durumu bana te'sîr edip, ağlamıştım. Ağladığımı görünce, "Niçin ağlıyorsun, evlâdım? Baban, bildiğin gibi, hayatı boyunca kötülüklerden ve günahlardan uzak kalmaya çalışmıştır" dedi vefâtından evvel yine yanında ağlıyan oğlu İbrâhîm'e "Yavrucuğum. Bu kadar ömrümü hep Kur'ân-ı kerîm okumakla geçirdim. Üzülme, Allahü teâlâ benim için, böyle bir ömrü boşa çıkarmayacak, onun karşılığını verecek" demiştir.

"Heysem bin Harice şöyle anlatır: "Gece rü'yâmda Ebû Bekir bin Iyaş'ı gördüm. Önünde bir hurma tabağı vardı. Ona, "Ey Ebû Bekir! Beni da'vet etmiyor musun? Bilirsin ben hurmayı severim" dedim. Bana "Ey Heysem! Bu Cennet ehlinin yiyeceğidir. Dünyâdakiler ondan yiyemez" deyince, "Bu mertebeye nasıl ulaştın?" dedim. O da "Bütün hayatım boyunca, bir gecemi olsun, Kur'ân-ı kerîm okumadan geçirmedim" cevâbını verdi.

Bişr bin Haris anlatır: Ebû Bekir bin Iyaş'ın şöyle dediğini duydum: "Ey sağımda ve solumda bulunan' Kirâmen kâtibîn melekleri, benim için, Allahü teâlâya duâ ediniz. Çünkü siz, Allahü teâlâya benden daha çok ve daha iyi itaat ediyorsunuz, emirlerine uyuyorsunuz."

Buyurdular ki: "Varlıklar dört kısımdır, birincisi ma'zûr olanlar; bunlar hayvanlardır. Akılları olmadığı için, emir ve yasaklarla mükellef değildirler. İkincisi, imtihana tâbi olanlar: Onlar, insanlardır. Bu dünyâda yapaklarından âhirette hesap verecekler, amellerinin karşılığını orada göreceklerdir. Üçüncüsü, hep ibâdet ve tâat (Allahü teâlânın beğendiği iyi işler) üzere olanlardır ki, bunlar meleklerdir. Onlar, hiç günah işlemezler. Devamlı, Allahü teâlâya kulluk edip, noksansız devam ederler. Dördüncüsü, İblîs'tir ki, Allahü teâlânın la'netine uğrayıp, helak olmuştur."

Ebû Bekir bin Iyaş hazretlerinin bildirdiği hadîs-i şerîfler.

“Sahur yemeğini yiyiniz, çünkü sahur yemeğinde bereket vardır.”

“Ramazan-ı şerîfin ilk gecesi olduğunda, şeytanlar bağlanır. Cehennem kapıları kapatılır. Cennet kapıları açılır. Ondan hiçbir kapı kapalı kalmaz. Bir münâdî (seslenici) Ey hayır ve iyilik isteyenler! Geliniz. Ey şerri (kötülüğü) isteyenler bırakın artık o kötülükleri, Allahü teâlâ bir çok kullarını Cehennemden âzâd eder. Bu âzâd, her gece olur, der.”

“Allahü teâlâ refîk’tir. Yumuşaklığı sever. Sertlik edenlere vermediği şeyleri, başka hiçbir şeye vermediğini yumuşak davranana ihsân eder.”

“Fakirler, zenginlerden, dünyâ seneleriyle beşyüz yıl, âhıret günüyle yarım gün, önce Cennete girer.”

Resûlullah (aleyhisselâm) Hazreti Ali’ye “Sen benim yanımda Hazreti Musa’ya (aleyhisselâm) göre, Hârûn gibisin” buyurdu.

Resûlullah (aleyhisselâm) her Ramazan ayında, on gün i’tikâf yaparlardı. Âhırete teşrîf buyurdukları sene yirmi gün i’tikâf buyurdular.

“Kisrâ (İran hükümdârı) gidince, ondan sonra Kisrâ gelmiyecek. Kayser (Bizans-Rum İmparatoru) gidince, ondan sonra da Kayser gelmiyecektir. Nefsim kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, onların hazineleri Allah yolunda harcanacaktır.”

“Kim, şirk koşmadan ölürse, Cennete girer.”

Resûlullah (aleyhisselâm), şarab içene ve şarabı dağıtana la’net etti. Resûlullah (aleyhisselâm) yataklarına yattıklarında sağ avucunu, mübârek sağ yanaklarının altına koyar, “Allahım! Beni kullarını dirilttiğin gün, azâbından koru” buyururlardı.

“Pişmanlık, tövbedir.”

Ebû Bekir bin Iyaş hazretlerinin sözleri:

“Sükûtun en küçük fâidesi, sıkıntı ve belâlardan kurtulmasıdır. İyilik olarak, insana bu yeter. Fazla ve lüzumsuz konuşmanın en küçük zararı, şöhrettir. Belâ olarak, şöhret insana yeterlidir.”

“Ben genç iken, bir adam bana, dünyâya köle olmaktan kendini kurtar, âhırete yönel!” dedi. “Allah yolunda ilk ok atan Sa’d bin Ebî Vakkas’tır.” Ebû Bekir bin Iyaş bir gün ağlayarak, şu beyti söyledi:

“Yaşım sekseni aştı, artık neyi arzu edeyim, neyi bekliyeyim. Seneler, peşipeşine gelip geçti. Beni yıprattı ve eskitti. Kemiklerimi inceltip, gözlerimi küçülttü. Zaiflikten eski bir elbise gibi oldum.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Vefeyât-ül-a’yân, cild-2, sh. 353

2) Mîzân-ul-i’tidâl, cild-4, sh. 499

3) Tehzîb-üt-tehzîb, cild-8, sh. 34

4) Hilyet-ül-evliyâ, cild-8, sh. 303

5) Târîh-i Bağdâd, cild-4, sh. 499